

NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

Priredio: redovni profesor dr Milorad Bejatović

INDEPENDENCE OF THE JUDICIARY

Edited by: full professor Milorad Bejatovic, Ph.D.

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy Novi Sad

Novi Sad 2017.

Zbornik referata sa međunarodnog naučnog skupa održanog
od 21. – 23. septembra 2017. godine u Novom Sadu,
u organizaciji Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu.

Izdavač:

Pravni fakultet za privredu i pravosuđe
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu,
Geri Karolja br. 1, telefon: 021 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Recenzenti:

Prof. dr Milorad Bejatović	Prof. dr Jelena Matijašević-Obradović
Prof. dr Mirko Kulić	Doc. dr Predrag Mirković
Prof. dr Milan Počuča	Doc. dr Darko Golić
Prof. dr Zoran Pavlović	Doc. dr Jelena Stojić – Dabetić
Prof. dr Zdravko Jež	Doc. dr Sanja Škorić
Prof. dr Nenad Avramović	Doc. dr Nenad Bingulac
Prof. dr Miloš Marković	

Za izdavača:

Prof. dr Marko Carić

Urednik:

Prof. dr Milorad Bejatović

Štampa:

Štamparija FELJTON, Novi Sad

Tiraž: 150

ISBN
978-86-6019-075-0

Programski odbor:

- Prof. dr MARKO CARIĆ | Dekan Pravnog fakulteta za privredu i pravosuđe
- Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Prof. dr MILORAD BEJATOVIĆ | Redovni profesor Pravnog fakulteta za privredu i
pravosuđe - Univerziteta Privredna akademija u Novom Sadu | Republika Srbija
- Akademik prof. dr MIODRAG N. SIMOVIĆ | Sudija Ustavnog suda Bosne i
Hercegovine | Republika Bosna i Hercegovina
- Prof. dr BORČE DAVITKOVSKI | Pravni fakultet „Justinijan Prvi“ - Univerzitet
„Sv. Kiril i Metodij“ u Skoplju | Republika Makedonija
- Prof. dr KOSTADIN PUŠARA | Redovni profesor – emeritus i specijalni
savetnik na Univerzitetu Ujedinjenih nacija za mir i razvoj u Beogradu |
Republika Srbija
- Prof. dr BORA ČEJOVIĆ | Predsednik krivičara Srbije | Republika Srbija
- Prof. dr BRANKO VUČKOVIĆ | Predsednik Osnovnog suda u Kotoru |
Republika Crna Gora
- Prof. dr ČEDOMIR BACKOVIĆ | Pomoćnik ministra pravde Republike Srbije |
Republika Srbija
- Prof. dr ZORICA DRLJAČA | Univerzitet “Apeiron” u Banjoj Luci | Bosna i
Hercegovina
- Prof. dr MIRKO SMOLJIĆ | Veleučilište “Lavoslav Ružička” u Vukovaru |
Republika Hrvatska
- Prof. dr ROK LAMPE | Research Institute of European Faculty of Law in Nova
Gorica | Republika Slovenija
- Prof. dr PETR VIKTOROVIČ MENŠIKOV | Katedra za razvojnu i pedagošku
psihologiju | Psihološki fakultet - Kaluški Državni Univerzitet Ciolkovski | Rusija

Organizacioni odbor:

- Prof. dr Milorad Bejatović
Prof. dr Miloš Marković
Prof. dr Nikola Čirović
Prof. dr Jelena Matijašević-Obradović
Doc. dr Predrag Mirković
Doc. dr Darko Golić
Doc. dr Sanja Škorić
Doc. dr Jelena Stojšić – Dabetić
Dr Dragan Grahovac

Sekretar:

Tamara Preradović, dipl.prav.

Proceedings of the International Scientific Conference
held from September 21 – 23, 2017 in Novi Sad,
organized by the Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad

Publisher:

Faculty of Law for Commerce and Judiciary
University Business Academy in Novi Sad,
Geri Karolja No.1, telephone: 021 / 400 – 499
Web: www.pravni-fakultet.info

Reviewers:

Milorad Bejatovic, PhD
Mirko Kulic, PhD
Milan Pocuca, PhD
Zoran Pavlovic, PhD
Zdravko Jez, PhD
Nenad Avramovic, PhD
Milos Markovic, PhD
Jelena Matijasevic-Obradovic, PhD
Predrag Mirkovic, PhD
Darko Golic, PhD
Jelena Stojacic-Dabetic, PhD
Sanja Skoric, PhD
Nenad Bingulac, PhD

For the Publisher:

Marko Caric, PhD - Dean

Editor-in-Chief:

Milorad Bejatovic, PhD

Print:

Print shop FELJTON, Novi Sad

Circulation: 150

ISBN
978-86-6019-075-0

Program Committee:

MARKO CARIC, PhD | Dean of the Faculty of Law for Commerce and Judiciary
- University Business Academy in Novi Sad | Republic of Serbia

MILORAD BEJATOVIĆ, PhD | Full Professor at the Faculty of Law for
Commerce and Judiciary - University Business Academy in Novi Sad | Republic
of Serbia

MIODRAG N. SIMOVIĆ, academician | Judge of the Constitutional Court of
Bosnia and Herzegovina | Bosnia and Herzegovina

BORCE DAVITKOVSKI, PhD | Faculty of Law „Iustinianus Primus“ - Ss. Cyril
and Methodius University in Skopje | Republic of Macedonia

KOSTADIN PUSARA, PhD | Full Professor - Emeritus and Special Advisor at
the European Center for Peace and Development - University for Peace
established by the United Nations, Belgrade | Republic of Serbia

BORA CEJOVIĆ, PhD | President of the Serbian Association for Criminal Law |
Republic of Serbia

BRANKO VUCKOVIĆ, PhD | President of the Basic Court in Kotor | Republic
of Montenegro

CEDOMIR BACKOVIĆ | Assistant Minister of Justice | Republic of Serbia

ZORICA DRLJACA, PhD | “Apeiron” University in Banja Luka | Bosnia and
Herzegovina

MIRKO SMOLJIC, PhD | “Lavoslav Ruzicka” University in Vukovar | Republic
of Croatia

ROK LAMPE, PhD | Research Institute of European Faculty of Law in Nova
Gorica | Republic of Slovenia

PETR VIKTOROVICH MENSHIKOV, PhD | Department of Developmental and
Educational Psychology | Kaluga State University | Russia

Organizing Committee:

Milorad Bejatovic, PhD

Milos Markovic, PhD

Nikola Cirovic, PhD

Jelena Matijasevic-Obradovic, PhD

Predrag Mirkovic, PhD

Darko Golic, PhD

Sanja Skoric, PhD

Jelena Stojisic-Dabetic, PhD

Dragan Grahovac, PhD

Conference Secretary:

Tamara Preradovic, LL.B.

Doc. dr Nenad Bingulac

Docent na Pravnom fakultetu za privredu i pravosuđe,
Univerzitet Privredna akademija u Novom Sadu
e-mail: nbingulac@pravni-fakultet.info

ULOGA I ZNAČAJ PREKRŠAJNOG APELACIONOG SUDA ZA DVOSTEPENOST POSTUPKA I ZA PREGLEDANJE I PRAĆENJE RADA PREKRŠAJNIH SUDOVA

Apstrakt:

Nezavisno pravosuđe ne treba da se posmatra samo kao jedan od simbola vekovnog razvoja društva i države, već ono treba da predstavlja garant zaštite osnovnih prava i sloboda građana, te se ne sme tumačiti kao privilegija već kao osnovno pravo. U razmatranju problematike nezavisnog pravosuđa u ovom radu ukazaće se na specifičnost instituta ius puniendi, u smislu omogućavanja ali i ograničavanja prava u svetlu nezavisnosti pravosuđa. Nezavisnost pravosuđa predstavlja jedno od principa svih savremenih zakonodavstava i zbog toga postoje i mnoga međunarodna dokumenta kojima se definiše pitanje nezavisnosti suda. Po logičnom sledu razmotriće se i zakonodavne garancije nezavisnosti suda u domaćem pozitivnom pravu. U ovom istraživanju pored do sada iznetog, ukazaće se i razmotriti pitanje pojedinih društvenih izazova koji utiču na nezavisnost pravosuđa, dok će poseban fokus rada biti upravo na ulozi i značaju Prekršajnog apelacionog suda u smislu očuvanja i omogućavanja nezavisnog rada prekršajnih sudova prvenstveno iz razloga jer upravo prekršajni sudovi imaju najveći broj predmeta u radu i to je razlog zbog čega ovo istraživanje ima poseban značaj.

Ključne reči: nezavisnost pravosuđa, Prekršajni apelacioni sud, pregledanje i praćenje rada suda

UVODNA RAZMATRANJA

S obzirom na viševjekovni civilizacijski razvoj društva i države sa jasno usmerenom borbom za postizanje nečega što očigledno nije u ljudskoj genetici i prirodi, za očekivanje je da bi se moglo smatrati da su određene vrednosti dovedene do nivoa ne samo podrazumevanja, već i apsolutnog postojanja i to bez potrebe bilo kakve kontrole i nadzora. S druge strane, ako se osvrnemo oko sebe, može se videti da se mnogi osnovni kulturološki modaliteti ponašanja svakodnevno neprimenjuju i to oni upravo bazični koji bi i dalje trebali da predstavljaju moralno, odnosno, društveno prihvatljivo ponašanje, ali ne sa represivnim zakonodavnim merama

usled njihovog nepostojanja tj. kršenja. Izgleda da su želja i „kao“ volja na sasvim suprotnoj strani od nespornih činjenica i ljudske prirode.

Potreba za ukroćivanjem te ljudske potrebe za određenim „haotičnim ponašanjem“¹ postoji isto toliko koliko postoji i potreba za slobodom koja ne treba samo da se posmatra u svetlu slobode koja se rasprostire do ugrožavanja i uskraćenja tuđe slobode već i preko te granice. Društvo i država su kroz svoj razvoj kao jedan od načina za kroćenje ovih ljudskih potreba prepoznali da bi se sa zakonodavnim predviđanjima moglo postići, obezbediti i zaštititi društveno moralno i prihvatljivo ponašanje, dok bi se „nekontrolisano prirodno stanje čoveka“ i neuzdržavanje od destruktivnih nagona moglo kanalisati i usmeriti ka međusobnoj kompetitivnosti koja bi trebala da osnaži budući razvoj društva i države i očuvanje proklamovanih vrednosti.

Postizanje najvišeg mogućeg „sklada“ u međudruštvenim odnosima pokušava se sprovesti kroz institut *ius puniendi*.

Prema ideji škole prirodnog prava, pravo na kažnjavanje je posledica uspostavljanja političke moći odnosno *ius puniendi*. Sasvim je razumno da prirodni zakoni ne određuju ko će izvršavati kaznu, ali postojao je stav iz kojeg proizilazi da kaznu mogu izvršiti svi oni koji nemaju moralne nedostatke, a značajno je naznačiti da pritome se oni neće degradirati u društvu. U teoriji prava može se prepoznati jasna misao koja proklamuje da primena sile ili prinude, u smislu kazne, ne treba da bude osnova uspostavljanja ili održavanja međuljudskog odnosa u društvu koje je zasnovano na razumu.²

Država je prvenstveno kroz sistem krivičnih dela i njihovom represijom (krivičnim sankcijama) zaštićivala najznačajnija dobra i vrednosti, te je u tom smislu ona je titular prava kažnjavanja.³ Posmatrano u ovom kontekstu, država je prvenstveno kažnjavala ona ponašanja koja su bila upravljena protiv „njene sopstvene bezbednosti“ dok se tek kasnije sistem krivičnih dela znatno proširio.⁴

Značaj pitanja *ius puniendi* nesporan posebno za opšti društveni interes, te stoga proizilazi da je od značaja i za pitanje nezavisnosti pravosuđa.

Ius puniendi ima poseban značaj u razmatranjima koja se odnose na pitanje pravičnosti suđenja. Savremena zakonodavstva trebala bi da imaju stepen razvijenosti do nivoa da su apsolutno legitimna i da primenjuju ujednačene standarde tokom sprovođenja zakona. Nesporna je nužnost pravičnog suđenja,

1 U određenoj meri sinonim bi mogao da bude „životinjsko ponašanje“ ali moglo bi to da bude i uvreda za ova živa bića.

2 Springborg, P. (2007). *The Cambridge Companion to Hobbes's Leviathan*, Cambridge University press, str. 230.

3 Ganić, S. i Đorđević, E. (2013). Princip univerzalnog važenja krivičnog zakonodavstva i pitanje državnog suvereniteta, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu, 1/2013, Pravni fakultet u Novom Sadu, str. 246.

4 Garson, E. (1926), *Krivično pravo*, Izdavačka knjižarnica Gece Kona, Beograd, str. 50.

a ono zavisi od niza načela počev od nezavisnosti suda, jednakost stranaka u postupku, pretpostavke nevinosti, prava na odbranu... ali i pravo na žalbu nakon donesene sudske odluke. Jasno je da iz prethodnog nužno proizilazi da se bez pravičnog suđenja ne može izreći pravična kazna.⁵

Prethodno izneto dovodi do logičnog zaključka koji ukazuje i ističe specifičnost instituta *ius puniendi*, a to je da se sa tim omogućava, ali i ograničava pravo na kažnjavanje. Država, na koju je preneto pravo kažnjavanja, ovo svoje pravo može da primenjuje samo do određenih granica, koji su zakonom predviđeni. Pojedini autori naznačavaju da se posedovanjem prava na kažnjavanje po automatizmu implicira na postojanje državnog autoriteta bez kojeg kažnjavanje ne bi ni postojalo.⁶ Po autoru Vojislavu Stanovčiću, u najopštijem smislu autoritet se ispoljava mogućnošću da se na ljude utiče kaznama i nagradama.⁷

Ako se uzdamo u društvene vrednosti koje su možda (prividno) postignute vekovnim razvojem društvene svesti, kolektivnih ali i pojedinačnih moralnih postulata, odabir istaknutih, u moralnom smislu, članova društva koji ispunjavaju i zakonodavna predviđanja da čine sistem pravosuđa ne bi trebao da bude „težak“ izbor, a pritom ne bi bilo potrebe ni za nadzorom njihovog rada.

S obzirom da društvo ipak nije dostiglo taj nivo težnje, nužna je konstantna kontrola rada, ne samo da bi se zaista postigla nezavisnost pravosuđa koja se sa kontrolisanjem dovodi u pitanje, već i da bi se pojačala, a u nekim slučajevima i stvorila vera u pravičnost suđenja.

U savremenim društvima postoje mnogi društveni i socijalni izazovi koji predstavljaju značajne prepreke za postizanje moralne ideologije o kojoj je bilo reči. Mišljenja smo da se idealističke zamisli o moralu i društvu ne mogu dostići, ali da se postojeći nivoi mogu u određenoj meri unaprediti kroz predstojeće vreme razvoja društva.

OSVRT NA ZAKONODAVNO PREDVIĐANJE NEZAVISNOSTI SUDSTVA

Nezavisnost pravosuđa predstavlja jedno od ustavnih principa svih savremenih konstitucionalnih rešenja u okviru ograničavanja vlasti i zaštite ljudskih prava.

Kada bi se upravo započelo od ustavnih garancija nezavisnosti sudstva, potrebno je podsetiti da Ustav Republike Srbije u petom delu pod nazivom Uređenje vlasti, pod tačkom sedam sa nazivom Sudovi (članovi od 142 do 152)

5 Dubber, M. and Hörnle, T. (2014). The Oxford handbook of criminal law, Oxford University press, str. 186.

6 José Falcón y Tella, M. and Falcón y Tella, F. (2006), Punishment and culture: a right to punish?, Martinus Nijhoff publishers, str. 148.

7 Stanovčić, V. (1993), Autoritet i autoritarizam, Enciklopedija političke kulture, ur. Milan Matić i Milan Podunavac, Savremena administracija, str.75-76.

uređuje upravo pitanje koje proizilazi iz pomenutog naziva.⁸ Već u (prvom) članu ovog dela, odnosno u članu 142. stav 2. predviđeno je da su sudovi samostalni i nezavisni u svom radu i sude na osnovu Ustava, zakona i drugih opštih akata, kada je to predviđeno zakonom, opšte prihvaćenih pravila međunarodnog prava i potvrđenih međunarodnih ugovora. Zatim, predviđa se (u članu 145. stav 2, 3 i 4) da se sudske odluke zasnivaju na Ustavu, zakonu, potvrđenom međunarodnom ugovoru i propisu donetom na osnovu zakona, ali i da su sudske odluke obavezne za sve i da ne mogu biti predmet vansudske kontrole i da sudska odluku može preispitivati samo nadležni sud, u zakonom propisanom postupku.

U odedenoj meri odstupanje od pomenutog je u slučajevima amnestije ili pomilovanja, što se takođe Ustavom predviđa (član 99. stav 1 tačka 12 i član 112. stav 1 tačka 7). Posmatrano u istom smeru, potrebno je još navesti član 4. Ustava koji predviđa podelu vlasti na zakonodavnu, izvršnu i sudsku (stav 2), ali i da je odnos ove tri grane vlasti zasniva na ravnoteži i međusobnoj kontroli (stav 3). Ova formulacija može da dovede u pitanje u smislu da ako se sudije biraju od strane parlamenta, da li se na taj način kontroliše sudska vlast i koje posledice mogu da proizidu iz pomenutog po pitanju nezavisnosti sudstva.

Krovni zakon kojim se uređuju sva pitanja koja su od značaja za sudove predstavlja Zakon o uređenju sudova.⁹ U ovom zakonu se već u prvom članu predviđa da su sudovi samostalni i nezavisni državni organi koji štite slobode i prava građana, zakonom utvrđena prava i interese pravnih subjekata i obezbeđuju ustavnost i zakonitost. Zatim predviđa se (u članu 3) da sudska vlast pripada sudovima i da je nezavisna od zakonodavne i izvršne vlasti. Istim članom se predviđa da sudske odluke su obavezne za sve i ne mogu biti predmet vansudske kontrole i da sudska odluku može preispitivati samo nadležni sud u zakonom propisanom postupku. Na kraju člana se još predviđa i da je svako dužan da poštuje izvršnu sudska odluku.

Predsedniku suda je data obaveza da se između ostalog stara o održavanju nezavisnosti sudija i ugledu suda (član 52 stav 2).

Zakonodavac je predvideo i zaštitu od posledica u slučajevima uticaja na nezavisnost suda i to u članu 71. pod nazivom Zabrana uticaja na samostalnost i nezavisnost suda i sudija. U ovom kratkom, ali izričitom članu predviđeno je da ništav svaki pojedinačni akt pravosudne uprave, kojim se dira u samostalnost i nezavisnost suda i sudija. Pored pomenute zaštite, ovaj član nas podseća i potvrđuje razmatranja o razvijenosti društva i moralnim vrednostima o kojima je bilo više reči u uvodnom delu ovog istraživanja.

Zakonodavac se na još jedan način bori za očuvanje nezavisnosti suda, što se nedvosmisleno vidi u članu 82. u kojem je predviđeno da se sredstva za rad sudova obezbeđuju budžetom Republike Srbije i da se sa obimom i prilivom održava

8 Ustav Republike Srbije, Sl. glasnik RS, br. 98/2006

9 Zakon o uređenju sudova, Sl. glasnik RS, br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - dr. zakon, 78/2011 - dr. zakon, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 - dr. zakon, 13/2016 i 108/2016

nezavisnost sudske vlasti i omogućava uredan rad sudova. O ovom problemu biće više reči u nastavku ovog istraživanja.

Iako nije fokus ovog rada, potrebno je pomenuti i međunarodne dokumente kojima definiše pitanje nezavisnosti suda i to: Osnovna načela o nezavisnosti pravosuđa (UN 1985), Preporuka R (94) 12 Odbora ministara Veća Evrope o nezavisnosti, efikasnosti i ulozi sudija i Evropska povelja o statutu sudija.

U Osnovnim načelima o nezavisnosti pravosuđa Ujedinjenih nacija,¹⁰ između ostalog se predviđa u načelima: 1) Nezavisnost sudstva je zagarantovana od države i zaštićena Ustavom i nacionalnim zakonima. Dužnost je svih ustanova, vladinih i drugih, da poštuju nezavisnost sudstva. 2) Sudstvo rešava iznesene slučajeve nepristrasno, na osnovu činjenica i u skladu sa zakonom, bez ikakvih ograničenja, nedostojnih uticaja, podsticaja, pritisaka, pretnji ili uplitanja, posrednih ili neposrednih, bilo od koga i iz bilo kojih razloga. 3) Sudstvo je nadležno da sudi o svim sudskim stvarima i ima isključivo ovlašćenje da odluči da li predmet koji im je podnet spada u sudsku nadležnost kako je ona određena zakonom. 4) Ne sme biti nikakvog neodgovarajućeg ili neopravdanog uplitanja u sudski postupak, niti su odluke sudova podložne preispitivanju. Ovo načelo ne dira u pravo sudske vlasti da pristupi preispitivanju i pravo nadležnih organa da ublaže ili promene kazne koje izreknu sudovi, u skladu sa zakonom. 5) Svako ima pravo da mu sude redovni sudovi prema ustanovljenom zakonskom postupku. Ne mogu se stvarati sudovi koji ne primenjuju postupke valjano ustanovljene u skladu sa zakonom, da bi se redovni sudovi organi lišili svoje nadležnosti. 6) U skladu s načelom nezavisnosti sudstva, sudije imaju pravo i obavežu da vode računa o tome da se sudske radnje sprovode pravedno i da prava svih stranaka budu poštovana i 7) Svaka država članica je dužna da obezbeđuje sredstva koja su sudstvu potrebna za normalno obavljanje funkcija. Zatim u načelu 11) Zakon jamči trajanje mandata sudija, njihovu nezavisnost, njihovu bezbednost, odgovarajuću naknadu, uslove službe, penziju i starosnu granicu odlaska u penziju.

U kontekstu međunarodnih dokumenata potrebno je još ukazati i na to da se po tim standardima ne isključuje mogućnost izbora sudija od strane izvršne vlasti, što može da ima uticaja na nezavisnost pravosuđa u korelaciji sa političkim interesima, koji posebno mogu biti izraženi prilikom i kasnijih reizbora sudija kada ne postoji stalnost sudijske funkcije.¹¹

10 Osnovna načela nezavisnosti sudstva Usvojena na Sedmom kongresu Ujedinjenih nacija za sprečavanje zločina i postupanje prema prestupnicima, održanog u Milanu od 26. avgusta do 6. septembra 1985. i potvrđena od Generalne skupštine u njenim rezolucijama 40/32 od 29. novembra 1985. i 40/146 od 13. decembra 1985

11 Murtezić, A. (2008), Nezavisnost sudija u kontekstu relevantnih međunarodnih dokumenata, Centar za sudsku dokumentaciju, preuzeto sa: www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=4273, 13.05.2017.

UTICAJNIJI DRUŠTVENI IZAZOVI KOJI UTIČU NA NEZAVISNOST PRAVOSUĐA

Kada se o nezavisnosti pravosuđa posmatra iz ugla građana u najširem smislu te reči, najčešće mišljenje je da u slučajevima gde se smatra da ne postoji nezavisnost pravosuđa, odnosno suda ili sudije, na nezavisnost utiče korupcija ili politički uticaji.

Poslednjih decenija problematiku korupcije odlikuju novije forme ispoljavanja prvenstveno usled mnogih društvenih, socijalnih i ekonomskih promena koje predstavljaju direktnu vezu sa ratnim dešavanjima, većim političkim promenama, ekonomskim i privrednim slabljenjima države, ali i usled planiranih privatizacija državne imovine i drugih oblika tranzicione politike. Upravo slabljenje standarda građana i postepeno jačanje sive ekonomije, pored nespornog direktnog negativnog uticaja na ekonomski sistem države, najčešća posledica je i povećanje kriminogenog i devijantnog ponašanja.¹² Otkako postoji državno organizovanje ljudske zajednice, korupcija se javlja kao prikrivena pojava, čije se razmere ne mogu precizno izmeriti i nije je moguće u potpunosti iskoreniti.¹³

Korupcija se sve češće može posmatrati i kroz problematiku organizovanog kriminala i to na način da organizovano kriminalno delovanje manifestuje uska saradnja tj. sprega, upravo sa državnim organima i institucijama. Pojedini autori ukazuju da se upravo korupcija javlja kao prateća delatnost osnovnih aktivnosti kriminalne grupe iz razloga jer se uz pomoć nje postiže uspostavljanje i širenje moći.¹⁴ Potrebno je još naglasiti da korupciju, posmatrano zasebno ili u skopu organizovanog kriminaliteta, često karakteriše i značajan stepen konspiracije, prikrivenosti i organizovanosti posebno u raspodeli poslova tj. zadataka (isto kao i kog organizovanog kriminaliteta), što je i razumno za očekivati jer ipak se korupcija ispoljavaja kod krivičnih dela protiv službene dužnosti (zloupotreba službenog položaja, kršenje zakona od strane sudije, javnog tužioca i njegovog zamenika, nesavestan rad u službi, protivzakonita naplata i isplata, prevara u službi, primanje mita, davanje mita, odavanje službene tajne i dr), te stoga je nije lako ni otkriti, ali ne postoje ni precizni podaci o njenoj prisutnosti.

Fenomen kakav predstavlja korupcija je veoma složen i teško je navesti sve njene pojavne oblike, a često se bliže određuje sa terminima: sudska korupcija, korupcija u zdravstvu, korupcija u prosveti, korupcija u policiji, korupcija u

12 Bjelajac, Ž. i Bingulac, N. (2016), Impact of corruption on the process of Eurointegration of Serbia, Journal of Eastern Criminal Law, vol 3, no. 1/2016, Faculty of law, University of Timisoara, pp. 208.

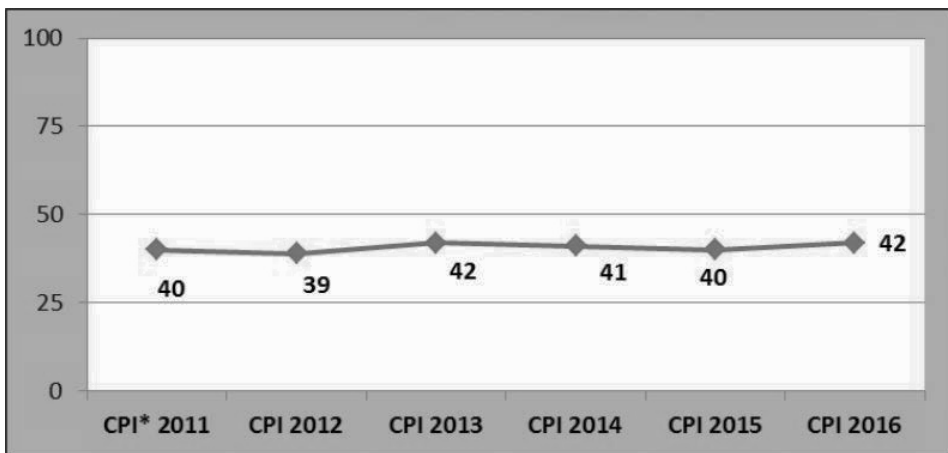
13 Bjelajac, Ž. (2015), Korupcija kao izazov savremenog demokratskog društva, Kultura polisa, str.43.

14 Dobovšek, B. (2012), Fenomenološka obeležja korupcije kroz prozmu delatnosti organizovanog kriminala, ur. Bjelajac, Ž. i Zirojević, M, Organizovani kriminalitet – Izazov XXI veka, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, str.327.

carinama, korupcija u poreskim upravama, ugovaračka korupcija, privredna korupcija, „opšta korupcija”, itd.¹⁵

Na osnovu poslednjeg Indeksa percepcije korupcije za 2016. godinu,¹⁶ koji se odnosi na stepen u kojem se opaža korumpiranost u javnom sektoru (korumpiranosti državnih funkcionera i javnih službenika), a ne samo na pitanje pravosuđa, urađeno je sedam istraživanja na teritoriji Srbije. Stanje po ovom pitanju je izraženo u bodovima i to na skali od 100 - veoma „čista” do 0 - veoma korumpirana. Rezultati istraživanja koja su relevantna za Srbiju, tri su i sprovedena i objavljena tokom 2016. godine, a četiri istraživanja obuhvataju podatke iz 2015.

Rang	Zemlja	Skor 2016	Broj istraživanja
72	Srbija	42	7

Slika i grafički prikaz: Indeks percepcije korupcije u Srbiji, izvor: www.transparentnost.org.rs/Srbija_CPI_2016_25_1_2017.pdf, preuzeto 10.04.2017.

Iz prikazane slike i grafičkog prikaza može da se vidi da Srbija zauzima 72 mesto u Indeksu percepcije korupcije i da je indeks izražen u bodovima u porastu, ali ako se posmatra u periodu od prethodnih 6 godina, može se videti da se nalazi u gornjoj granici proseka. U cilju boljeg razumevanja prikazanih podataka, potrebno je navesti da Danska i Novi Zeland imaju indeks 90 i da su prve na listi, dok Somalija se nalazi na 176 mestu sa indeksom 10. Ako posmatramo ove podatke kod zemalja u okruženju tada možemo da vidimo da Slovenija se nalazi na 31 mestu sa indeksom 61, Hrvatska se nalazi na 55 mestu sa indeksom 49, Crna Gora se

15 Bjelajac, Ž. i Bingulac, N. (2016), Impact of corruption on the process of Eurointegration of Serbia, *op.cit.*, str. 209.

16 Indeks percepcije korupcije u Srbiji, izvor: www.transparentnost.org.rs/Srbija_CPI_2016_25_1_2017.pdf, preuzeto 10.04.2017.

nalazi na 64 mestu sa indeksom 45, Bosna i Hercegovina se nalazi na 83 mestu sa indeksom 39 i Makedonija se nalazi na 90 mestu sa indeksom 37.

Autori ovog istraživanja ističu „koi je odnos percepcije korupcije i njenog stvarnog nivoa i to na način da kada se o korupciji mnogo govori to može da dovede do porasta utiska o raširenosti korupcije, pa čak i do povećanja broja stvarnih slučajeva korupcije, zbog stvaranja predubeđenja da se bez korupcije ne može završiti posao. To je upravo problem Srbije u poslednjih 17 godina. Na smanjenje bi uticalo rešavanje sistemskih problema koji stoje iza pojedinačnih slučajeva, ali i svih javno poznatih slučajeva u kojima se sumnja na korupciju.”¹⁷

Pojedini autori koji su se bliže bavili pitanjem korupcije u pravosuđu su dolazili do zaključaka da su najčešći sledeći uzroci:¹⁸ a) Nedoizvoljeni uticaj izvršne vlasti - iako postoje ustavne garancije jednakosti izvršne sudske i zakonodavne vlasti u mnogim zemljama sudska vlast je u podređenom položaju posebno gde je vladavina zakona slaba, sudska vlast se smatra „pokornom“ granom vlasti.

b) Korupcija u društvu. c) Strah od odmazde - donošenje sudske odluke koja nije u skladu sa zakonom kako bi se sudija zaštitio od odmazde političkih stranaka, sudija drugostepenih sudova, javnosti ili medija. d) Niska primanja sudija i sudskog osoblja - povećava mogućnost podložnosti primanja mita. e) Loša obuka i nedostatak nagrada za etično ponašanje – Kada postoji korumpirano pravosuđe, etično ponašanje se kažnjava u smislu da sudije prvostepenih sudova koji donesu ispravne odluke mogu doživeti situaciju da im drugostepeni sud promeni odluku usled čega se stiče utisak i nesposobnosti prvostepenog suda, odnosno sudije. f) Dosluh između sudija – U zemljama sa visokom stopom korupcije, postoji „udruživanje sudija” odnosno sudije ulaze u dosluh kako bi podržavali odluke od kojih će imati koristi. g) Nedovoljno nadzirane administrativne sudske procedure - Kada su proceduralna pravila dvosmislena, kompleksna ili često menjana, kao što je slučaj sa zemljama u tranziciji, takvo stanje se može zloupotrebiti, posebno kada ne postoje savremeni računarski sistemi obrade podataka ili ako na njima rade loše obučeni operatori ili ako su operatori nezadovoljni primanjima često dolazi do administrativne korupcije iskorišćavanjem svojih diskrecionih prava.

Nezavisnost pravosuđa može da se posmatra iz ugla uticaja politike, odnosno političke vlasti. Tokom dosadašnjeg istraživanja ukazano je na zakonodavne pretpostavke koje bi trebale da obezbede i garantuju izbor sudija ali i rad suda, odnosno celokupnog pravosuđa bez bilo kakvog uticaja, tj. da se rad pravosuđa učini političkim neutralnim. Da li je ovo zaista moguće u praksi kada je izbor, reizbor ali i prestanak sudijske funkcije u nadležnosti parlamenta. Prethodno izneto neimplicira da je politički uticaj nužan ili apsolutan, ali može da podigne stepen sumnje. U prilog pomenutom, nužno je ukazati i na sledeći stav koji je realno u znatnoj suprotnosti sa svim očekujućim moralnim i društvenim načelima koji su u korelaciji sa nezavisnošću pravosuđa, a o čemu je već bilo reči, a to je „Sudija koji se može smeniti ili opozvati opasniji je od sudije koji je kupio svoju funkciju. Kupiti svoje

17 *Ibid.*

18 Galović, M. (2015) Statistički pokazatelji raširenosti korupcije u pravosuđu, *Pravnik*, 48, str. 101.

nameštenje je manje korumpirajuća stvar nego se stalno pribojavati da se ova ne izgubi.”¹⁹

U državama u kojima postoji vladavina prava, prvenstveno se misli na ona načela koja se odnose na nezavisnost pravosuđa (nezavisnost u radu, stalnost sudijske funkcije i dr), najveće verovatnoće su da, kako pojedini to autori definišu, zakonodavna i izvršna vlast nisu uspele da sudstvo zadrže na „političkoj uzici”.²⁰ Uticaj vlasti na pravosuđe može se javiti i prilikom izbora sudija, pored već pomenutog uticaja na postupak i ishode suđenja.

Autori koji su se više bavili ovim pitanjem u domaćem, a tako i u uporednom zakonodavstvu postupak izbora sudija u zemljama kontinentalnog prava sprovodi se na jedan od tri načina i to: a) kada zakonodavna ili izvršna vlast vrše izbor sudija, b) kada nezavisno pravosudno telo, sastavljeno pretežno od sudija, vrši selekciju kandidata i izbor sudija. U ovom slučaju teorijski je onemogućen uticaj političke vlasti i c) tzv. kombinovani sistem, gde nezavisna tela vrše selekciju kandidata, dok se postupak imenovanja sprovodi od strane zakonodavne ili izvršne vlasti. Pomenuti treći način, kako navode isti autori, je model koji se ne primenjuje toliko često, ali i da je to način izbora sudija u Nemačkoj.²¹

ULOGA PREKRŠAJNOG APELACIONOG SUDA U SVOM SEGMENTU ZAŠTITE NEZAVISNOG PRAVOSUĐA

Sudska vlast u Republici Srbiji je jedinstvena na njenoj teritoriji. Kada se posmatra sudska vlast po pitanju nadležnosti, u Srbiji postoje sudovi opšte i posebne nadležnosti.

U sudove opšte nadležnosti spadaju osnovni sudovi, viši sudovi, apelacioni sudovi i Vrhovni kasacioni sud, dok u sudove posebne nadležnosti spadaju privredni sudovi, Privredni apelacioni sud, prekršajni sudovi, Prekršajni apelacioni sud i Upravni sud.

Prekršajni sud osniva se za teritoriju grada, odnosno jedne ili više opština. Prekršajni apelacioni sud, a pored njega i Privredni apelacioni sud i Upravni sud osnivaju se za teritoriju Republike Srbije, sa sedištim u Beogradu. Prekršajni apelacioni sud može imati odeljenja izvan sedišta, u skladu sa zakonom, u kojem trajno sude i preduzimaju ostale sudske radnje, a ovo isto se odnosi i na Upravni sud.

19 Konstan, B. (2000). Principi politike i drugi spisi, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd, str. 149.

20 Pejić, I. (2014), Konstitucionalizacija sudske nezavisnosti: uporedno i iskustvo Srbije, Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu, br. 68., str. 162.

21 *Ibid.* str. 161.

Prekršajni apelacioni sud je neposredno viši sud za prekršajni sud, te stoga Prekršajni apelacioni sud odlučuje o žalbama na odluke prekršajnih sudova, o žalbama na odluke koje u prekršajnom postupku donose organi uprave, o sukobu i prenošenju mesne nadležnosti prekršajnih sudova i vrši druge poslove određene zakonom.

Potrebno je naznačiti da je neposredno viši sud u odnosu na Prekršajni apelacioni sud Vrhovni kasacioni sud, što važi i za Privredni apelacioni sud, Upravni sud i apelacioni sud.

Pored do sada iznetog, Prekršajni apelacioni sud pregleda i prati rad prekršajnih sudova, pribavlja od sudova podatke i izveštaje potrebne za praćenje prekršajne prakse, primenu zakona i drugih propisa, praćenje i proučavanje društvenih odnosa i pojava i podatke o drugim pitanjima od interesa za ostvarivanja njihove funkcije.

Najočitiji način praćenja rada prekršajnih sudova od strane Prekršajnog apelacionog suda, posmatrano iz vizure građanja je upravo u dvostepenosti prekršajnog postupka.

Dvostепенost kao jedno od principa nije karakteristična isključivo za prekršajni postupak, već ono predstavlja princip koji je prihvaćen u celokupnom kaznenom zakonodavstvu.

Protiv odluka prekršajnog suda i odluka koje u prekršajnom postupku donosi Republička komisija za zaštitu prava u postupcima javnih nabavki koja vodi prvostepeni prekršajni postupak u skladu sa zakonom kojim se uređuju javne nabavke, može se izjaviti žalba drugostepenom prekršajnom sudu (Prekršajnom apelacionom sudu), odnosno uložiti prigovor u skladu sa Zakonom o prekršajima. Odluka koja je doneta u prekršajnom postupku postaje pravnosnažna danom donošenja presude drugostepenog prekršajnog suda, osim ako Zakonom o prekršajima nije drugačije određeno. Potrebno je još ukazati da protiv odluka drugostepenog prekršajnog suda nije dozvoljena žalba.

Zakonodavac je predvideo da se protiv presude i rešenja prekršajnog suda može izjaviti žalba drugostepenom prekršajnom sudu. Okrivljeni, branilac i podnosilac zahteva, tj. lica koja su ovlašćena za izjavljivanje žalbe mogu da pobijaju presudu ili rešenje: 1) zbog bitne povrede odredaba prekršajnog postupka; 2) zbog povrede odredaba materijalnog prava; 3) zbog pogrešno ili nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja; 4) zbog odluke o prekršajnim sankcijama, oduzimanju imovinske koristi, troškovima prekršajnog postupka i imovinskoopravnom zahtevu.

Izjavljivanje žalbe na presudu i rešenje prvostepenog suda, daje mogućnost drugostepenom sudu da između ostalog ima uvid u primenu zakona, ali i njegovu zaštitu.

Praćenje rada sudova, pa samim tim i prekršajnih sudova, predviđa se i u Sudskom poslovniku.²² U članu 10a predviđeno je da sudovi šestomesečno, godišnje i trogodišnje sačinjavaju izveštaj o radu suda po podnetim pritužbama i dostavljenim obavještenjima nižestепенih sudova o podnetim pritužbama i odgovorima na pritužbe. U izveštajima se posebno evidentira podatak o osnovanosti pritužbe, kao i osnovni razlog podnošenja pritužbe (dugo trajanje postupka, poštovanje rokova za zakazivanje predmeta, izradu sudske odluke u zakonom propisanom roku i dr.).

U poslovima sudske uprave predsednik neposredno višeg suda ima pravo da nadzire sudsku upravu nižeg suda i da pri nečinjenju predsednika nižeg suda donese akte iz njegovog delokruga. Pomenuto se predviđa u članu 11 istog poslovnika, a istim članom se još predviđa da u obavljanju nadzora, viši sud može tražiti od nižeg suda obavještenja o primeni propisa, toku postupka, izveštaje kao i druge potrebne podatke. Predsednik neposredno višeg suda može naložiti neposredan uvid u rad nižeg suda o čemu se sačinjava pisani izveštaj.

Iz iznetog se jasno može videti da Prekršajni apelacioni sud pregleda i prati rad prekršajnih sudova.

EMPIRIJSKI POKAZATELJI ULOGE PREKRŠAJNOG APELACIONOG SUDA U ZAŠTITI NEZAVISNOG PRAVOSUĐA

Na osnovu poslednjeg sačinjenog Izveštaja o radu Prekršajnog apelacionog suda 2016. godine za period od 01.01.2015. do 31.12.2015. godine, načinjena je i kontrola rada prekršajnih sudova.

Na osnovu već pomenutog člana 11 Sudskog poslovnika, odnosno saglasno Planu neposrednog uvida u rad prekršajnih sudova sprovedena je redovna kontrola rada 33 prekršajna suda u Republici Srbiji, a o rezultatima kontrole i predloženim merama izrađeni su izveštaji koji su prosleđeni Vrhovnom kasacionom sudu.

Neposredni uvid u radu prekršajnih sudova, odnosio se na pravilnost, zakonitost i blagovremenost postupanja sudija u donošenju i izvršenju odluka i poštovanje odredbi Sudskog poslovnika u radu pisarnice.

Kontrolom po principu slučajnog uzorka su bili obuhvaćeni prvenstveno sledeći predmeti: - nerešeni predmeti (sa posebnim osvrtom na stare predmete); - predmeti u kojima je nastupila zastarelost prava na vođenje postupka; - predmeti u kojima su odluke prvostепенog suda bile ukinute; - predmeti u kojima je postupak obustavljen iz svih drugih razloga osim zastarelosti; - ostali predmeti (po izboru sudija koji obavljaju nadzor); - predmeti na izvršenju (arhivirani izvršeni, neizvršeni i zastareli).

U pogledu rada pisarnice nadzor se prvenstveno odnosio na proveru ravnomerne raspodele predmeta, blagovremenost i pravilnost zavodenja i

22 Sudski poslovnik, Sl. glasnik RS, br. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - ispr., 39/2016, 56/2016 i 77/2016

razvođenja predmeta kroz upisnike i pomoćne knjige, otpremanje pismena, zaključivanje knjiga, naplatu kazni, taksi i troškova i druge radnje koje pisarnica obavlja prema Sudskom poslovniku.

U skladu sa Sudskim poslovnikom, deo koji se odnosi na obaveštavanje javnosti o radu suda (članovi od 57-61), na osnovu Strategije komunikacije i odnosa sa javnošću Udruženja sudija prekršajnih sudova Republike Srbije²³ i na osnovu Plana za povećanje poverenja javnosti u radu Prekršajnog apelacionog suda²⁴ sprovedene su sledeće aktivnosti i to: saopštenja za javnost, televizijski i radio nastupi, intervjui za pisane i internet medije.

Kako se navodi u izveštaju, svako saopštenje je preuzeto od strane vodećih medijskih kuća, u kojima su objavljivana u potpunosti i neizmenjeno, čime je postignut cilj da se građani blagovremeno, transparentno i u potpunosti informišu o aktivnostima Prekršajnog apelacionog suda.

Pored iznetog, dodatno se još navodi u izveštaju da je Prekršajni apelacioni sud učestvovao u kampanji približavanja prekršajnih sudova građanima u okviru USAID – JRGa (Projekat za reformu pravosuđa i odgovornu vlast), kroz jednodnevne manifestacije pod nazivom „Otvorena vrata”, a sa ciljem da bi građani mogli da se upoznaju sa ulogom prekršajnih sudova u pravosudnom sistemu Republike Srbije, kao i sa simuliranim postupcima koji su izvedeni pred ovim sudovima u tu svrhu.

Na kraju ovog dela istraživanja potrebno je još ukazati da je u cilju zaštite nezavisnosti pravosuđa tokom 2015. godine donet Pravilnik o postupku unutrašnjeg uzbunjivanja u Prekršajnom apelacionom sudu, Odluka o licu ovlašćenom za prijem informacije i vođenje postupka u vezi sa uzbunjivanjem i Plan neposrednog uvida u rad prekršajnih sudova za tekuću godinu. Doneti su i drugi akti, ali oni nisu od značaja za temu istraživanja. Zatim, tokom istog perioda, u Prekršajni apelacioni sud je pristiglo ukupno 156 pritužbi na rad ovog Suda i prekršajnih sudova po kojima je blagovremeno postupano na zakonom predviđen način. Od ukupno pristiglih 156 pritužbi, na rad Prekršajnog apelacionog suda odnosilo se 43 pritužbi, na rad svih prekršajnih sudova 103 pritužbi, na rad Prekršajnog apelacionog suda i prekršajnih sudova istovremeno 10 pritužbi. Tokom izveštajnog perioda podneto je 26 zahteva za pristup informacijama od javnog značaja.

ZAKLJUČNA RAZMATRANJA

Pitanje nezavisnosti pravosuđa može se uzeti kao primer na kojem se može videti razvoja društva i države. Nužnost pravičnog suđenja počevši od nezavisnosti suda, jednakost stranaka u postupku, pretpostavke nevinosti, prava na odbranu i

23 Strategija komunikacije i odnosa sa javnošću Udruženja sudija prekršajnih sudova Republike Srbije (2012), Udruženje sudija prekršajnih sudova

24 Plan za povećanje poverenja javnosti u rad Prekršajnog apelacionog suda VII Su. br. 40/14-139 od 01.04.2014. godine

dr. simboliše borbu za ostvarivanjem jednakosti pred pravosuđem koja je u odnosu na početne korake te borbe danas postignuta, ili barem se na osnovu pisane reči (zakona) možda zavaravamo da postoji.

Cilj ovog rada nije bio da se podsetimo ili da ukažemo na značaj nezavisnosti pravosuđa. Smatramo da se to ni ne treba dovoditi u pitanje, jer ipak smo na tom društvenom nivou da se niko neće javno zalagati da ne postoji nezavisno pravosuđe, dok to ne znači da ono u potpunosti i postoji. Osnovni cilj ovog rada je bio da se sublimira ideja i borba za nezavisno pravosuđe, da se načini osvrt na zakonodavna predviđanja nezavisnosti pravosuđa u Srbiji i da se na praktičnom primeru Prekršajnog apelacionog suda ukaže na njihova iskustva.

Tokom istraživanja i razmatranja mnogih stručnih radova koji su se bavili raznim istraživanjima koja se odnose na nezavisnost pravosuđa, nismo se susreli sa konkretnim slučajevima koji bi se mogli koristiti kao *case study*,²⁵ te stoga je akcenat rada bio na merama i idejama za održavanje i postizanje nezavisnosti pravosuđa i posebno u nadležnosti Prekršajnog apelacionog suda.

Razlozi zbog čega je ovo istraživanje delom fokusirano samo na prekršajne sudove je isključivo zbog velike brojnosti predmeta u radu. Da preciziramo. Ukupan broj krivičnih predmeta u radu u Srbiji tokom perthodne godine u nadležnosti Osnovnog suda je bilo 162.059, a Viši sud u krivičnoj materiji u radu je imao 64.186, dok je Apelacioni sud u krivičnoj materiji u radu imao 15.942, što ukupno predstavlja 242.187 krivičnih predmeta u radu. S druge strane, Prekršajni sudovi su imali 1.255.992, dok je Prekršajni apelacioni sud imao 32.217 predmeta u radu.²⁶ Na osnovu ovih podataka jasno je da bilo koje odstupanje od načela nezavisnosti pravosuđa može da dovede do značajnog nepoverenja u rad suda, što bi imalo posledice koje nije lako otkloniti.

Ovo istraživanje završićemo sa iznošenjem mišljenja da nezavisnost pravosuđa je teret svakog sudije ponaosob, u smislu da ima obavezu da sudijsku dužnost vrši nezavisno i u skladu sa Ustavom i zakonima, bez uticaja, ograničenja, navođenja, pritisaka ili pretnji, zatim da bude pravičan, odnosno da ne bude pristrasan i sa predrasudama. Da svoje znanje primenjuje bez uticaja sopstvenog ili tuđeg interesa i da se uvek ponaša u skladu sa vrednostima koje nosi ovaj poziv.

25 Najčešći međunarodno *case study* koji se koristi za primer je slučaj atentata na sudiju Đovanija Falkonea (Giovanni Falcone) od strane mafije. Dan njegovog ubistva Magistrats européens pour la démocratie et les libertés (MEDEL) obeležava kao Dan opomene za nezavisnost pravosuđa u Evropi.

26 Zavod za statistiku Republike Srbije (2016), Statistički godišnjak Republike Srbije – Pravosuđe, str.404.

Nenad Bingulac, PhD
*Assistant Professor at the Faculty of Law,
University Business Academy in Novi Sad*

**THE ROLE AND IMPORTANCE OF THE MISDEMEANOR
APPELLATE COURT IN THE SECOND INSTANCE PROCEEDINGS
AND REVIEWING AND MONITORING THE WORK OF
MAGISTRATES' COURTS**

Abstract:

An independent judiciary should not be seen only as a symbol of centuries of development of society and the state. It should be the guarantor of protection of fundamental rights and freedoms of citizens, and should not be interpreted as a privilege but as a fundamental right. In considering the issue of an independent judiciary in this paper we will point to specific institute ius puniendi, in terms of allowing or restricting the rights in the view of the independence of the judiciary. Independence of the judiciary is one of the principles of modern legislation and therefore there are many international documents which define the independence of the court. After a logical sequence it will be reviewed legislative guarantees of independence of the court in the domestic positive law. In this study, in addition to the above, it will be consider the question of social challenges that affect the independence of the judiciary. The special focus of the work will be the role and importance of the Misdemeanor Court of Appeals for independent work of misdemeanor courts primarily by the fact that magistrates' courts have the greatest number of "live" cases and that is why this research is of special importance.

Keywords: *independence of the judiciary, Misdemeanor Appellate Court, reviewing and monitoring the work of the magistrates' court*

L I T E R A T U R A :

1. Bjelajac, Ž. (2015), Korupcija kao izazov savremenog demokratskog društva, Kultura polisa, str.43-57.
2. Bjelajac, Ž. i Bingulac, N. (2016), Impact of corruption on the process of Eurointegration of Serbia, Journal of Eastern Criminal Law, vol 3, no. 1/2016, Faculty of law, University of Timisoara, pp. 208-223.
3. Dobovšek, B. (2012), Fenomenološka obeležja korupcije kroz prozmu delatnosti organizovanog kriminala, ur. Bjelajac, Ž. i Zirojević, M, Organizovani kriminalitet – Izazov XXI veka, Pravni fakultet za privredu i pravosuđe u Novom Sadu, str.327-346.
4. Dubber, M. and Hörnle, T. (2014), The Oxford handbook of criminal law, Oxford University press

5. Galović, M. (2015) Statistički pokazatelji raširenosti korupcije u pravosuđu, *Pravnik*, 48, str. 99-114.
6. Ganić, S. i Đorđević, E. (2013), Princip univerzalnog važenja krivičnog zakonodavstva i pitanje državnog suvereniteta, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Novom Sadu*, 1/2013, Pravni fakultet u Novom Sadu, str. 245-258.
7. Garson, E. (1926), *Krivično pravo*, Izdavačka knjižarnica Gece Kona, Beograd
8. José Falcón y Tella, M. and Falcón y Tella, F. (2006), *Punishment and culture: a right to punish?*, Martinus Nijhoff publishers
9. Konstan, B. (2000). *Principi politike i drugi spisi*, Zavod za udžbenike i nastavna sredstva, Beograd
10. Murtezić, A. (2008), Nezavisnost sudija u kontekstu relevantnih međunarodnih dokumenata, Centar za sudsku dokumentaciju, preuzeto sa: www.pravosudje.ba/vstv/faces/vijesti.jsp?id=4273, 13.05.2017.
11. Osnovna načela nezavisnosti sudstva, Usvojena na Sedmom kongresu Ujedinjenih nacija za sprečavanje zločina i postupanje prema prestupnicima, održanog u Milanu od 26. avgusta do 6. septembra 1985. i potvrđena od Generalne skupštine u njenim rezolucijama 40/32 od 29. novembra 1985. i 40/146 od 13. decembra 1985.
12. Pejić, I. (2014), Konstitucionalizacija sudske nezavisnosti: uporedno i iskustvo Srbije, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Nišu*, br. 68., str. 157-174.
13. Plan za povećanje poverenja javnosti u rad Prekršajnog apelacionog suda VII Su. br. 40/14-139 od 01.04.2014. godine
14. Springborg, P. (2007), *The Cambridge Companion to Hobbes's Leviathan*, Cambridge University press
15. Stanovčić, V. (1993), Autoritet i autoritarizam, *Enciklopedija političke kulture*, ur. Milan Matić i Milan Podunavac, Savremena administracija
16. *Strategija komunikacije i odnosa sa javnošću Udruženja sudija prekršajnih sudova Republike Srbije (2012)*, Udruženje sudija prekršajnih sudova
17. *Sudski poslovnik*, Sl. glasnik RS, br. 110/2009, 70/2011, 19/2012, 89/2013, 96/2015, 104/2015, 113/2015 - ispr., 39/2016, 56/2016 i 77/2016
18. Transparentnost, Indeks percepcije korupcije u Srbiji, izvor: www.transparentnost.org.rs/Srbija_CPI_2016_25_1_2017.pdf, preuzeto 10.04.2017.
19. *Ustav Republike Srbije*, Sl. glasnik RS, br. 98/2006
20. *Zakon o uređenju sudova*, Sl. glasnik RS, br. 116/2008, 104/2009, 101/2010, 31/2011 - dr. zakon, 78/2011 - dr. zakon, 101/2011, 101/2013, 106/2015, 40/2015 - dr. zakon, 13/2016 i 108/2016
21. *Zavod za statistiku Republike Srbije (2016)*, Statistički godišnjak Republike Srbije – Pravosuđe

CIP - Каталогизација у публикацији
Библиотека Матице српске, Нови Сад

34(497.11)(082)

34(497)(082)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп “Правнички дани проф.
др Славко Царић” (14 ; 2017 ; Нови Сад)**

Nezavisnost pravosuđa : [zbornik referata sa XIV
međunarodnog naučnog skupa “Pravnički dani prof. dr Slavko
Carić” održanog od 21.-23. septembra 2017. godine u Novom
Sadu] = Independence of the judiciary / priredio, edited by
Milorad Bejatović. - Novi Sad : Pravni fakultet za privredu i
pravosuđe = Faculty of Law for Business and Justice, 2017 (Novi
Sad : Feljton). - 650 str. : ilustr. ; 24 cm

Tiraž 150. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. -
Bibliografija uz svaki rad. - Rezime na engl. jeziku uz svaki rad.

ISBN 978-86-6019-075-0

a) Судство - Независност - Србија - Зборници b) Судство -
Независност - Балканске државе - Зборници
COBISS.SR-ID 315956487